

Postadresse: Postboks 8140 Dep.
NO-0033 Oslo, Norway
Besøksadresse: Stortingsgt. 28

Telefon: +47 24 13 10 00
Telefaks: +47 24 13 10 05
E-post: postmottak@slf.dep.no
Internett: www.slf.dep.no

Org.nr.: NO 981 544 315 MVA
Bankkonto: 7694 05 02280

Berørte parter

Kontaktperson: Ståle Sørensen og Katrine Andersen Nesse
Vår dato: 17.12.2008
Vår referanse: SLF 58/2008
Rundskrivet erstatter: SLF 46/2006
Vedlegg:
Kopi til: Mattilsynet, Landbruks- og matdepartementet

Erstatningsordninger etter offentlig pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon

1. Innledning

Dette rundskrivet utdyper bestemmelsene i Forskrift av 21. juli 2004 nr 1131 om erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner (<http://www.lovdata.no/for/sf/ld/ld-20040721-1131.html>). Forskriften regulerer erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon gitt etter 1. august 2004.

7/11-2008 ble det vedtatt følgende endringer i forskriften:

§ 3 Generelle vilkår: Begrepet ”alminnelig forsikringsordning” er endret til ”allment tilgjengelig forsikringsordning”

§9 Erstatning for tap i en pålagt oppholdsperiode: Kravet til oppholdsperiodens lengde er endret fra ”ut over 6 måneder” til ”ut over 12 måneder” før det kan gis en viss erstatning for tap av produksjonstilskudd.

Dette rundskrivet, SLF 58/2008, er endret i tråd med forskriftsendringen og erstatter rundskriv SLF 46/2006.

Rundskrivet gir kommentarer til enkelte bestemmelser i forskriften. *Tekst i kursiv, er direkte gjengivelse av forskriftsteksten.*

Søknadsskjema SLF-278 skal benyttes ved søknad etter denne forskriften. Ved søknad om erstatning i forbindelse med radioaktivitet, jf §§ 11, 12 og 25 skal søknadsskjema SLF- 279 benyttes.

Forskrift, rundskriv og søknadsskjemaer er å finne på hjemmesidene til SLF under 'Eiendom og miljø'.

2. Kommentarer til de enkelte paragrafene i forskriften

Om Kapittel 1 Generelle bestemmelser

§ 1 Formål

Formålet med ordningene i denne forskriften er å bidra til bekjempelsen av planteskadegjørere og dyresykdommer, bidra til trygg mat og gi økonomisk erstatning for å redusere belastningen ved ulike bekjempelsestiltak.

Matlovens formål er blant annet å sikre helsemessig trygge næringsmidler og fremme helse, kvalitet, forbrukerhensyn langs hele produksjonskjeden, samt ivareta miljøvennlig produksjon og fremme god plante- og dyrehelse, samt ivareta hensynet til aktørene langs hele produksjonskjeden. Denne forskriften skal bidra til at matlovens formål nås.

Formålsbestemmelsen setter rammene for de ulike erstatningsordningene.

Matloven skiller mellom erstatning som gis etter offentlige pålegg (rettet mot foretak og personer hjemlet i matloven § 22), og erstatning etter offentlige restriksjoner (hjemlet i matloven § 31), som er mindre tyngende begrensninger som legges på foretak eller personer. Som det framgår av forskriften, gis foretak eller person normalt mer omfattende rett til erstatning etter offentlige pålegg enn etter offentlige restriksjoner. Dette gjelder både med hensyn til hvilke typer kostnader eller tap som erstattes, og hvor stor andel av verdi eller kostnad som erstattes.

Erstatningsordningene er ikke ment å dekke alle kostnader som måtte påløpe som følge av pålegget eller restriksjonen. I henhold til formålet i forskriften skal erstatningsordningene bidra til å redusere tapene. Det vises til begrensningene i de enkelte paragrafer når det gjelder hvilke tap som dekkes under de ulike ordningene. Det er innholdet i påleggs- eller restriksjonsbrevet som er grunnlaget for hva som kan erstattes.

Formålsbestemmelsen er utformet generelt og omfatter alle ordningene i forskriften. Likevel er det viktige forskjeller når det gjelder grunnlaget for de enkelte ordningene. Nedenfor gis en kort oversikt over dette.

a) Erstatning etter offentlige pålegg

Erstatningsordningene etter offentlige pålegg om avlaving av husdyr og pålegg om tiltak som følge av planteskadegjørere er etablert for å bidra til bekjempelsen av dyresykdommer og planteskadegjørere gjennom økonomiske kompensasjonsordninger.

Erstatningsordningene bidrar til å gjøre bekjempelsen av ulike dyresykdommer og planteskadegjørere lettere å gjennomføre ettersom de som får særlig tyngende pålegg får

erstattet deler av sitt tap. Dette medfører at varslingsplikten underbygges ved at eiere kan melde fra om sykdomsmistanke uten å risikere store økonomiske tap, og dermed lette myndighetenes kontrolloppgave i forhold til farlige plante- og dyresykdommer.

b) Erstatning etter offentlige restriksjoner

Erstatning etter offentlige restriksjoner som omhandler sending av sauebesetninger på fellesbeite på grunn av dyresykdommer, er etablert for å gi eierne mulighet til å få opphevet restriksjonene gjennom å slakte ned og starte opp med ny sykdomsfri besetning. Restriksjonene er ofte tyngende for dyreeierne ettersom utmarksbeite utgjør en vesentlig del av grunnlaget for sauehold i Norge. Fortsatt drift for en besetning pålagt en slik restriksjon, vil medføre utgifter både til tilsyn, gjerdehold og leie av areal, særlig fordi slike restriksjoner kan vedvare i flere år. Det har derfor vært ansett som en rimelig løsning at den som blir pålagt restriksjoner kan velge å slakte ned besetningen og starte opp driften med ny sykdomsfri besetning.

Erstatning for økte utgifter som følge av pålagt nedfôring pga for høyt radioaktivitetsnivå er etablert for å bidra til at småfe og storfe kan nyttes til menneskemat. Det gis også erstatning for ku- og geitmelk som foredles lokalt dersom den må kasseres på grunn av for høyt innhold av radioaktivitet.

Erstatning for tapte produksjonstilskudd som følge av offentlige pålegg skal bidra til at de økonomiske konsekvensene av pålegget ikke gjør det vanskelig å gjenoppta driften når oppholdsperioden er over. Virksomhet som blir pålagt opphold i driften for en periode, vil få et bortfall av inntekter som det kan være vanskelig å erstatte med andre inntekter i oppholdsperioden.

§ 2 Virkeområde (hvem som har krav på erstatning)

Forskriften gjelder virksomhet som er berettiget produksjonstilskudd etter §§ 3 og 4 i forskrift 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket eller virksomhet som kan levere årsoppgave etter lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 31, jf § 28.

For virksomhet som ikke er berettiget produksjonstilskudd eller kan levere årsoppgave etter merverdiavgiftsloven § 31, jf § 28, kommer forskriften til anvendelse dersom virksomheten har hatt en omsetning på minst 20.000 kroner de siste 12 månedene før pålegget eller restriksjonen ble gitt.

Ved utmåling av erstatning etter matloven § 22 første og andre ledd kommer forskriften til anvendelse på eier av husdyr, bygningsmasse og eiendom.

Forskriften §§11 og 25 kommer til anvendelse på eier av storfe og småfe som får pålegg om nedfôring.

Forskriften § 2 regulerer forskriftens personlige virkeområde. Med dette menes hvem som har krav på erstatning dersom de andre vilkårene i forskriften er oppfylt.

Begrepet ”foretak” er erstattet med begrepet ”virksomhet” i denne forskriften. Dette får ingen praktisk betydning for avgrensingen av virkeområdet og har sammenheng med at matloven bruker begrepet virksomhet.

Som det framgår av § 2 har ordningene som er samlet i forskriften noe forskjellig virkeområde:

1. og 2. ledd: Erstatning etter pålegg som følge av planteskadegjørere, erstatning for tap i en pålagt oppholdsperiode, erstatning etter frivillig nedslakting og erstatning for flytterestriksjoner på bier

Erstatning etter pålegg som følge av planteskadegjørere, erstatning for tap i en pålagt oppholdsperiode, erstatning etter frivillig nedslakting og erstatning for flytterestriksjoner på bier har alle felles virkeområde. For disse ordningene gjelder at søker enten må være berettiget produksjonstilskudd eller kunne levere årsoppgave etter merverdiavgiftsloven § 31, jf § 28. For virksomheter som ikke er berettiget produksjonstilskudd gjelder videre at virksomheten har rett til erstatning dersom den kan dokumentere en avgiftspliktig omsetning og avgiftspliktig uttak av varer og tjenester på minst 20.000 innen landbruk siste 12 måneder før pålegg eller restriksjon ble gitt.

Retten til å levere årsoppgave etter merverdiavgiftsloven § 31 reguleres av forskrift av 5. oktober 1970 nr 2 om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk. Vilkåret som er stilt om at virksomheten *kan* levere årsoppgave, betyr at det ikke stilles krav om at det faktisk er levert årsoppgave. Det kreves bare at vilkårene for å levere årsoppgave er oppfylt.

3. ledd: Pålegg om avlaving av husdyr

I henhold til matloven § 22 første ledd kan det ved pålegg om avlaving av husdyr gis erstatning til enhver som er eier av husdyr, bygningsmasse og eiendom. Erstatning for tap etter pålegg om avlaving gis ikke for hund, katt og selskapsdyr. Husdyr defineres som dyreslag som har en reell inntektsmessig betydning i samfunnet generelt. En legger ikke vekt på hvilken funksjon dyret har for den enkelte eier. Det gis erstatning til eier av dyr selv om vedkommende ikke er berettiget produksjonstilskudd for dyra.

4. ledd: Nedfôring pga radioaktivitet

Erstatningsordningen for nedfôring på grunn av radioaktivitet, gjelder alle dyreeiere som leverer småfe eller storfe til slakteri og de som produserer produkter av ku- eller geitmelk i lokal foredling, uavhengig om de er berettiget produksjonstilskudd eller ikke.

§ 3 Generelle vilkår

Det er et vilkår for rett til erstatning etter denne forskriften at eieren eller annen som har ansvar for dyrene, plantene mv., ikke selv forsettlig eller grovt uaktsomt har forvoldt sykdommen, utlegget eller tapet, og at han har oppfylt varslingsplikt jf matloven § 6 og fulgt vedtak gitt i eller i medhold av matloven og denne forskrift.

For erstatning etter matloven § 22 tredje ledd og § 31 er det et vilkår at tapet ikke kan dekkes gjennom en allment tilgjengelig forsikringsordning eller at den pålegget retter seg mot (søkeren) ikke får dekket tapet på annen måte.

Den enkelte eier har i utgangspunktet risikoen og ansvaret for sine dyr og planter og eventuelle sykdommer eller planteskadegjørere som disse kan bli rammet av.

Det framgår av matloven § 22 første ledd og de enkelte bestemmelsene i denne forskriften hvilke pålegg og restriksjoner som gir rett til erstatning.

Dersom vilkårene i § 3 ikke er oppfylt, har søker ikke rett til erstatning selv om vedkommende omfattes av virkeområdet og har fått et pålegg eller en restriksjon som gir rett til erstatning etter §§ 6-11.

Det følger av alminnelig erstatningsrett at enhver har plikt til å begrense sitt tap så mye som mulig. Søkeren vil ofte være den som utfører arbeidet eller leier arbeidskraft og administrerer nødvendige innkjøp for å gjennomføre pålagte tiltak. Søkeren har plikt til å velge rimeligste alternativer. Fylkesmannen godkjenner nødvendige utgifter på bakgrunn av dokumentasjon.

§ 3, 1. ledd

Vilkårene i forskriftens § 3 første ledd gjelder generelt for alle erstatningsordningene som reguleres av forskriften. Første ledd stiller vilkår om at virksomheten;

- ikke har forårsaket sykdommen, utlegget eller tapet forsettelig eller grovt uaktsomt,
- har oppfylt varslingsplikten og
- har gjennomført pålagte tiltak

Brudd på ett eller flere av vilkårene innebærer at det ikke ytes erstatning.

Fylkesmannen har et selvstendig ansvar for å vurdere om vilkårene i forskriften er oppfylt. Dette er slått fast av Sivilombudsmannen i en konkret sak og innebærer at vedtak truffet av annen fagmyndighet ikke kan legges opprøvd til grunn ved anvendelse av § 3 første ledd. Fylkesmannen kan søke råd hos kompetent fagmyndighet (for eksempel Bioforsk eller Veterinærinstituttet), men avgjørelsen må treffes av Fylkesmannen. Problemstillingen er nærmere omtalt i rundskriv 28/2004 fra SLF.

§ 3, 2. ledd

Paragrafens 2. ledd gjelder for alle erstatningsordninger som omfattes av forskriften bortsett fra erstatning etter offentlige pålegg i husdyrproduksjon. Tap som kan dekkes gjennom en allment tilgjengelig forsikringsordning, skal ikke erstattes etter denne forskriften.

En allment tilgjengelig forsikringsordning er en forsikringsordning som tilbys generelt til en definert målgruppe, og som ikke kun er et tilbud utarbeidet individuelt for hver forsikringstaker.

Dersom søkeren faktisk har forsikringsdekning for objekter som i utgangspunktet omfattes av forskriften, gjennom at han har tegnet en spesialforsikring, dekkes ikke tapet av ordningen.

Det skal ikke utbetales erstatning for tap som følge av at et objekt ikke er fullforsikret. Dette betyr at dersom søker har tegnet forsikring for objekter som i utgangspunktet omfattes av erstatningsordningen, men forsikringssummen er satt for lavt i forhold til objektets verdi, omfattes ikke objektet av erstatningsordningen.

Erstatning etter 2. ledd beregnes med utgangspunkt i de objekter eller tap som ikke omfattes av en allment tilgjengelig forsikringsordning, eller som ikke helt eller delvis er dekket av søkers faktiske forsikringer.

Det er videre et vilkår at søker ikke får dekket sitt tap på annen måte. Dersom søker mener tredjemann er ansvarlig årsak til at offentlig pålegg ble nødvendig, må krav om dekking av tapet også rettes mot denne. Eventuelt tilkjent erstatning kan kreves tilbakebetalt dersom tredjemann helt eller delvis dekker tapet.

§ 4 Fradrag i erstatningen

Dersom slakteverdi, ullverdi og pristilskudd eller lignende utbetales, skal dette trekkes fra ved erstatningsberegningen.

Sparte kostnader som følge av pålegget, skal trekkes fra ved erstatningsberegningen.

1. ledd vil for eksempel bli gjort gjeldende ved frivillig nedslakting når kjøttet ikke er pålagt destruert, og slakteverdi, ullverdi og pristilskudd utbetales. Verdien av produktene skal trekkes fra ved erstatningsutmålingen.

Ved pålegg som følge av planteskadegjørere gjelder følgende: Dersom det blir dyrket en annen kultur (en etterkultur) enn den pålegget gjelder på arealet som er omfattet av pålegget, skal verdien av avling/produkter fra denne etterkulturen trekkes fra ved beregning av erstatning.

2. ledd vil i praksis gjelde for erstatning etter planteskadegjørere. For planteproduksjon stilles det strenge krav til at virksomheten gjør det som er mulig for å få høstet og solgt avling/produkter fra vekster og areal som er omfattet av pålegget. Dersom avlingen helt eller delvis ikke er høstet, og dette medfører vesentlig reduksjon av variable kostnader, reduseres erstatningen tilsvarende innsparingen. Eksempler på variable kostnader som spares inn, er kostnader til leiekjøring, emballasje, kostnader til leid arbeidskraft og kostnader til bruk av eget utstyr. Erstatningen reduseres ikke for faste kostnader. Erstatningen reduseres for sparte variable kostnader bare når innsparingen er reell og vesentlig. Dersom virksomheten har inngått en forpliktende avtale om leie av arbeidstakere for høstearbeid før produksjonstapet oppstår, slik at virksomheten foretaket får disse utgiftene uten mulighet til å bruke arbeidskraften til noe annet, vil forvaltningen vurdere om innsparingen er reell i det enkelte tilfellet.

Beregningsgrunnlag for sparte kostnader er dokumentasjon fra tidligere år eller estimerte kostnader. Utgifter til leid hjelp som framgår av søkerens dokumentasjon kan fordeles til sum pr. daa eller pr. kg. Disse størrelsene benyttes til beregning av sparte kostnader i skadeåret. Videre kan f.eks håndbok for driftsplanlegging brukes,

den angir bl.a. timepriser for ulike arbeider, størrelse på lønninger og arbeidsforbruk.

Ved erstatning etter § 9, tap i en pålagt oppholdsperiode, skal det gjøres et standardisert fradrag på 10 % for sparte kostnader.

§ 5 Minsteutbetaling og egenandel

Beregnet erstatning mindre enn 1.000 kroner blir ikke utbetalt.

For utmålt erstatning etter § 8 andre ledd nr. 1 skal den erstatningsberettigede dekke en egenandel på 20 prosent etter fradrag som nevnt i § 5 første ledd.

For utmålt erstatning etter § 10 skal virksomheten selv dekke en egenandel på 20 prosent av gjennomsnittsproduksjonen.

Beregnet erstatning, fratrukket eventuell egenandel, utbetales ikke når beløpet er under 1000 kroner.

For erstatning etter § 8, andre ledd nr. 1 (erstatning etter frivillig nedslakting av sauebesetninger) og § 10 (erstatning etter flytterestriksjoner på bier) er det en egenandel på 20%.

For erstatning etter frivillig nedslakting av sauebesetninger, § 8, andre ledd nr 1, trekkes egenandelen fra etter at ev slakteoppgjør, ullverdi og/eller pristilskudd er trukket fra på verdi av dyra i henhold til standardiserte satser.

For erstatning etter flytterestriksjoner på bier, § 10, trekkes egenandelen fra på beregnet gjennomsnittlig kilo honning per kube de siste tre årene før skadeåret. Se nærmere om beregningsmetode i dette rundskrivet under § 10.

Om kapittel 2 i forskriften, om erstatninger etter § 22 i Matloven

§ 6 Erstatning etter offentlig pålegg

Eier har rett til erstatning for husdyr som avlives etter pålegg jf matloven § 23, dør før slikt pålegg blir gitt eller dør som følge av pålagt behandling. Når slikt pålegg er gitt har eier også rett til erstatning for gjennomføring av pålagte tiltak for å fjerne mulige smittestoffer.

Offentlige pålegg gitt for å utrydde, hindre spredning eller begrense utbredelsen av planteskadegjørere som nevnt i vedlegg 1, 2 og 6 samt § 40 i forskrift 1. desember 2000 nr. 1333 om planter og tiltak mot planteskadegjørere, gir rett til erstatning.

Ved utmåling av erstatning inngår følgende tapsposter:

- 1. Husdyr, egenproduserte planter og plantedeler erstattes med verdien på påleggstidspunktet. For fjørfe, småfe, storfe og gris fastsettes erstatningen etter standardiserte satser som framgår av § 19-§ 23.*
- 2. Hus, husinnredning, fôr, gjødsel, redskaper/maskiner, annet materiell og inventar som*

er pålagt destruert erstattes med verdien på påleggstidspunktet. For pålegg gitt etter funn av planteskadegjørere gis kun erstatning for redskaper/maskiner, annet materiell og inventar som blir benyttet i forbindelse med produksjon av egenproduserte planter og plantedeler.

3. Nødvendige utlegg til gjennomføring av pålagte tiltak. Ved tiltak i driftsbygning og lignende skal standardheving komme til fratrukk.

Hva som skal erstattes

Det er innholdet i påleggsbrevet med tilhørende saneringsplan eller lignende som avgjør hva som kan erstattes etter § 6.

Erstatning gis bare for direkte tap og kostnader med å gjennomføre pålagte tiltak og pålagte saneringstiltak. Eventuelle indirekte kostnader eller avledede økonomiske virkninger av saneringstiltakene eller lignende erstattes ikke.

Eksempler på indirekte tap som ikke erstattes:

- produksjonstap, slik som avlingstap
- ved produksjon av jordbærplanter: tap som følge av at det ikke er tilgang på morplanter til neste sesong
- driftstap, slik som fremtidige tapte leieinntekter, eller tapte arbeidsinntekter
- redusert tilvekst hos avkom når mordyret blir pålagt avlivet
- utgifter til amming av avkom
- ”bedekningstap”
- utgifter til frakt ved anskaffelse av nye dyr (gjelder ikke dersom nye avlsdyr skal anskaffes)
- kostnader ved å venne ny besetning til beite (tilvenningskostnader)
- tap som følge av lavere tilvekst i ny besetning
- foringsutgifter
- utgifter til vedlikehold i båndleggingsperioden for restriksjonsbelagte områder.

Det blir ikke gitt erstatning på grunnlag av muntlige pålegg fra Mattilsynet dersom disse ikke senere blir bekreftet gjennom skriftlige pålegg. Tiltak gjort på eget initiativ ut over det som kan betraktes å være en del av de pålagte tiltak erstattes ikke.

Merverdiavgift

Det skal ikke svares merverdiavgift på erstatninger etter matloven. Dette er fastslått av Finans- og tolldepartementet i brev av 12. august 1997, og er dessuten lagt til grunn i rettspraksis.

Renter

Krav på rente forutsetter hjemmel i lov, avtale eller en fast etablert sedvane.

Erstatning etter denne forskriften omfatter ikke avsavnsrente, dvs. rente fra det tidspunkt for eksempel dyr leveres til slakt og fram til utbetaling av erstatning. Spørsmålet om avsavnsrenter var til behandling i Gulating lagmannsrett 29. september 2003.

Lagmannsretten la her til grunn at husdyrloven kun ga krav på erstatning for direkte tap i forbindelse med pålegg etter loven, og at renter ikke kan inkluderes som en del av erstatningsoppgjøret.

§ 6 nr 1. ERSTATNING FOR HUSDYR OG PLANTER

a) Offentlig pålegg - husdyr

I. Verdsetting av dyr etter standardiserte sats.

Erstatning for storfé, småfé, fjørfé og gris som slaktes ned etter pålegg fastsettes i samsvar med forskriftens standardiserte satser, §§19-23. Mattilsynet setter opp en spesifisert oppgave over de avlivede dyra, og vedtak om og utmåling av erstatning gjøres på bakgrunn av denne oppgaven.

II. Verdsetting av dyr der det ikke finnes standardiserte satser

For dyreslag der det ikke foreligger standardiserte satser, fastsetter Fylkesmannen verdien på dyra. Verdifastsettelsen gjøres skjønnsmessig etter prinsippene skissert nedenfor. Disse prinsippene er i tråd med hovedlinjene i beregningen av standardsatser, se henvisning til NILF-notat i avsnittet under §§ 19-23.

Det beregnes individuell erstatning for det enkelte dyr. Når det finnes en markedspris for dyreslaget, vil den være retningsgivende for verdifastsettelsen.

Dyret erstattes etter den verdien det hadde på påleggstidspunktet. I verddivurderingen skal det likevel ikke tas hensyn til en eventuell verdireduksjon som skyldes sykdommen som utløste pålegget. Eventuelle sykdommer som ikke er årsaken til pålegget, alder, hva dyret er tenkt bruk til (livdyr for salg, avl, slakt) skal tas med i verddivurderingen.

Differensiering av en besetning ut i fra hva dyret er forutsatt brukt til gjøres på følgende måte:

- Dyr som skulle selges som livdyr: Markedsverdi/salgverdi er retningsgivende. Gjenanskaffelseskostnader erstattes ikke. Det gjøres fradrag for faktisk slakteoppgjør, jf § 4.
- Dyr som skulle brukes i egen besetning til avl: Erstatningen beregnes med utgangspunkt i gjenanskaffelsesverdi. Det kan gis erstatning for kostnader til transport av dyr tilbake til eiendommen tilsvarende som for dyr der det foreligger standardsats. Dette innebærer at forskriftens § 19 er veiledende for erstatningsberegningen for transport. Det gjøres fradrag for faktisk slakteoppgjør, jf § 4.
- Dyr som skulle slaktes: Erstatningen beregnes med utgangspunkt i slakteverdien. Det skal gjøres fradrag for faktisk slakteoppgjør, jf § 4.

Ikke alle livdyr kan betraktes som avlsdyr. Selv om dyrene på kort sikt skulle beholdes i besetningen (vinterfores), innebærer ikke dette at de kan klassifiseres som avlsdyr.

b) Offentlig pålegg - planter

Det er kun egenproduserte planter og plantedeler som erstattes. Det vil si at den delen av en virksomhet som innenfor jordbruk, hagebruk, gartneri og skogbruk produserer og omsetter egne produkter faller innenfor erstatningsordningen. Egenproduksjon vil for eksempel si produksjoner hvor planter blir dyrket fram fra såfrø, stiklinger eller lignende, eller der småplanter blir kjøpt inn for å drives fram til nytt utviklingsstadium før salg. For småplanter av for eksempel Rhododendron vil definisjon av egenproduksjon være når importerte småplanter plantes over i nytt vekstmedium (planteseng) og drives fram til nytt utviklingsstadium før de selges.

I henhold til Forskrift om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk, kan det for de som oppfyller vilkårene om å levere årsoppgave, tas med i årsoppgaven omsetning i annen næringsvirksomhet, forutsatt at omsetning og avgiftspliktig uttak i denne virksomhet ikke overstiger kr 30.000,-. Denne omsetningen kommer ikke under erstatningsordningen. Tilsvarende vil den delen av en virksomhet som har til formål å omsette eller foredle produkter fra jordbruk, hagebruk, gartneri og skogbruk ikke komme inn under erstatningsordningen. I tilfeller der en person eier flere foretak gjelder vilkårene per foretak. Det vil si at planter og plantedeler kjøpt inn for direkte videresalg og pålagte saneringstiltak i slike virksomheter ikke erstattes. Dette gjelder selv om innkjøpte planter må oppbevares i lengre tid i påvente av salg.

Erstatning av plantemateriale beregnes på grunnlag av dokumentasjon fra virksomheten og verdsetting i markedet.

Det blir ikke gitt erstatning for framtidig produksjonstap. Ved beregning av tap for planter og plantemateriale skiller en mellom offentlige pålegg som gjelder bare plantemateriale og pålegg som gjelder vekster i vekstsesongen – inkludert flerårige vekster. Det gis ikke erstatning for planter og plantedeler i henhold til § 6 pkt 1, både i form av plantemateriale (f.eks settepoteter på lager) og for produksjonstap i skadeåret.

De ulike beregningsmetodene blir gjennomgått her:

I. Plantemateriale

Når pålegget bare gjelder plantemateriale, f.eks settepoteter på lager eller planter for salg i planteskoler, skal erstatning beregnes etter dokumentert verdi av plantematerialet på det tidspunktet pålegget ble gitt. Det gis ikke erstatning for produksjonstap som følge av at såvare/lagervare/plantemateriale for året er omfattet av pålegget.

Opgitt areal i søknad om produksjonstilskudd i skadeåret legges til grunn ved beregning av tapt mengde. I produksjoner der det ikke gis produksjonstilskudd, eller der bruk av tall fra produksjonstilskudd framstår som urimelig, kan Fylkesmannen beregne areal ut fra gjennomsnittsareal på driftsenheten de siste 3-5 åra.

Eksempel: Beregning av erstatning ved pålegg etter lys ringråde:

Settepotetmengde beregnes ut fra gjennomsnittet for driftsenheten de siste 3-5 åra. Dersom tallmateriale for dette ikke foreligger blir settepotetmengde anslått ut fra faglig skjønn. Optimal mengde settepotet varierer. Mattilsynet oppgir et gjennomsnittlig behov på 250 kg settepoteter per dekar for alle sorter. Settepoteter erstattes etter dokumentert innkjøpspris dersom sort og klasse ikke avviker vesentlig fra det som er benyttet på driften de siste 3-5 åra.

Det forventes at potetprodusenter gjennomsnittlig fornyer 15 % av settepotetmengden med statskontrollert vare hvert år. Denne andelen trekkes derfor fra ved beregning av erstatning.

De fleste potetprodusenter produserer egne settepoteter som skal benyttes i kommende vekstsesong. Etter det offentlige pålegget kan egenproduserte settepoteter ikke benyttes. Ved salg av egenproduserte settepoteter (for eksempel som fôr) reduseres erstatningen av innkjøpte settepoteter med 15 % av inntektene ved dette potetsalget

Beregning av erstatning for innkjøpt settepotet gjøres slik:

$$\frac{a \times b \times (c - d) \times 85 \%}{100}$$

der

a = areal i skadeåret

b = settepotetmengde per arealenhet

c = kilopris statskontrollert settepotet for aktuell sort og kvalitet

d = kilopris ved salg av egen settepotet

Det gis ikke erstatning for:

- merutgifter til kjøp av spesielle sorter potet som ikke står på den norske sortlista
- merutgifter til kjøp av annen klasse potet enn det som har vært brukt de siste 3-5 åra på driftsenheten
- merutgifter med skifte av sort pga. mangel på settepotet
- produksjonstap som følge av mangel på settepotet

Tap som følge av at potetarealet i skadeåret ikke tillates brukt til potetproduksjon de neste to årene erstattes ikke. Det forventes at brukeren har lagt opp til et vekstskifte som innebærer at det går tre år mellom hver gang arealet blir benyttet til potet.

Tap som følge av avsetningsproblemer for avling erstattes ikke. Dersom omsetningsleddet stanser omsetning av potetene, er dette er å anse som en indirekte følge av pålegget.

Eventuell bortlukning av overlevende potetplanter påfølgende år erstattes etter oppgave over arbeidstimer.

II. Ettårige vekster

Når pålegget gjelder vekster i vekstsesongen, blir planter og plantemateriale erstattet med produksjonstapet i skadeåret. Produksjonstapet blir utregnet på bakgrunn av gjennomsnittlig salgssinntekt av avlingen de siste tre årene før skadeåret slik det framgår av tidligere næringsoppgaver. Gjennomsnittssalgset beregnes for veksten og arealet som er omfattet av pålegget. Dersom næringsoppgavene ikke gir den nødvendige informasjon om salgssinntekt, skal søkeren legge fram dokumentasjon fra omsetningsledd og/eller regnskapstall.

Fylkesmannen vil skjønnsmessig estimere gjennomsnittssalg når grunnlaget for utregning av gjennomsnittssalg mangler, eller når det virker klart urimelig at produksjonstapet blir beregnet på bakgrunn av salgsbeløp av avlingen i de tre siste årene.

Det gjøres fradrag i erstatningen for eventuelle sparte kostnader og salgssinntekter i skadeåret i henhold til § 4 i forskriften.

III. Flerårige vekster med kort omløp

For slike produksjoner gjøres erstatningsberegningen ved hjelp av forenklet nåverdiberegning. Produksjon av jordbærplanter er et eksempel på flerårige vekster med kort omløp.

Følgende tap erstattes etter dokumentasjon:

- Egenprodusert plantemateriale som er pålagt destruert og som skulle vært solgt i påleggsåret. Sparte kostnader trekkes fra.
- Kostnader med anlegging av nytt felt, herunder kjøp av nye morplanter. Beregnet erstatning reduseres ut fra feltets gjenstående levetid fram til normal fornying. I et fireårig omløp innebærer dette full dekning i anleggsåret og ¼ dekning i fjerde år.
- I flerårig vekster vil morplantene ha en høyere bruksverdi enn gjenanskaffelsesverdien. Differansen mellom bruksverdien og gjenanskaffelsesverdien erstattes med 20 % av beregnet verdi under strekpunkt 1 og reduseres i forhold til feltets gjenstående levetid fram til normal fornying, jf strekpunkt 2.

IV. Flerårige vekster med langt omløp

Ved beregning av erstatning for flerårige vekster med langt omløp tas det hensyn til forventet salg i skadeåret, alderen på kulturen og den vanlige fornyingen brukeren gjennomfører. Bare tapet i skadeåret som følge av avbrudd i produksjonen gir rett til erstatning.

NILF har på oppdrag fra SLF utarbeidet et notat om beregning av erstatning for flerårige vekster. Notatet er tilgjengelig på SLF sine hjemmesider.

Det gjøres fradrag i erstatningen for eventuelle sparte kostnader og salgssinneker i skadeåret i henhold til § 4 i forskriften.

Dersom Fylkesmannen ikke har fagkompetanse til å beregne plantetapet, kan det i spesielle tilfeller benyttes eksterne konsulenttenester. Fylkesmannen vil i slike tilfeller søke SLF om tillatelse til å benytte slike tjenester.

§ 6 nr 2. ERSTATNING FOR HUS, HUSINNREDNING, FØR, GJØDSEL, REDSKAPER/MASKINER, ANNET MATERIELL OG INVENTAR.

Pålegg med saneringsplan eller tilsvarende er grunnlaget for å beregne erstatning. Søker har ansvar for å legge fram dokumentasjon for kostnader som søkes erstattet. Søker har også ansvar for at saneringsplan eller tilsvarende suppleres med opplysninger dersom Fylkesmannen finner dette nødvendig for å beregne erstatningen.

Ved verdsetting av hus, husinnredning, maskiner og større redskaper med videre gjelder følgende grunnprinsipp: Det er gjenanskaffelsesverdien på påleggstidspunktet som erstattes, med fradrag for slit og elde. I dette ligger at gjenanskaffelsesverdien korrigeres ned til objektets faktiske verdi, med hensyn til blant annet alder, slitasje, vedlikeholdsbehov, mm. Denne korrigeringen, eller nedskrivningen, bestemmes etter en konkret vurdering i hver sak.

I. Hus/bygninger, husinnredning:

Verdien på hus/bygninger som er pålagt destruert og pålagte bygningsmessige tiltak som omfatter mer enn overflatebehandling beregnes av Fylkesmannen, etter grunnprinsippet gjengitt ovenfor.

Tapet defineres som kostnader ved gjenanskaffelsen av nye bygninger, innredninger osv., fratrukket eventuelle økonomiske fordeler som eier får ved at det gamle erstattes med nytt. Tapsberegningen består i prinsippet av to hovedelementer:

- 1) Gjenanskaffelsesverdien
 - 2) Beregne fradragene
-
- 1) *Gjenanskaffelsesverdien* på en bygning svarer til antatt nyanleggskostnad i dag for en tilsvarende bygning. Eldre bygninger har vanligvis en enklere bygnings- og utstyrmessig standard enn nyere bygninger og vil ha en lavere nyanleggskostnad.
 - 2) *Fradragene* på gjenanskaffelsesverdien vil i utgangspunktet være basert på alder, størrelse, slitasje, vedlikehold og størrelse. **Alder** har betydning først og fremst for forventet resterende levetid. Dersom bygningen som skal saneres har lav forventet resterende levetid før fornyelse måtte skje uavhengig av evt pålegg, skal det gjøres fradrag, i prinsippet opp til 100 %. Videre kan alder på bygningen – ut fra bl.a bygningskonstruksjon – ha betydning for muligheten til eventuell ombygning/restaurering for å gjøre bygningen tjenlig etter dagens krav. Dette gjelder særlig for bygninger for dyrehold. **Størrelsen** totalt og størrelsen på ulike deler av bygningen, som for eksempel husdyrrom, fôrrom, gjødselkjeller, korntørke og lager må vurderes. Misforhold mellom bygningens størrelse, eindommens arealgrunnlag og

naturlig driftsform gir grunnlag for å korrigere gjenanskaffelsesverdien. **Slitasje- og vedlikeholdssituasjonen** er spesielt aktuelt å vurdere for husdyrrom og innredning i den forbindelse. Mangelfullt vedlikehold over tid kan gi større fradrag. Innsparte utgifter til vedlikehold som følge av saneringen skal komme til fradrag.

Det vises til Landbruksdepartementets rundskriv M-3/2002 som kan være relevant som kilde for hvordan selve beregningen utføres. Rundskriv M-3/2002 er imidlertid et prisreguleringsrundskriv og kommer ikke direkte til anvendelse for saker etter denne forskriften.

Større planlagte vedlikehold og ombygninger erstattes i utgangspunktet ikke. Betingelsen for å erstatte dette er at det foreligger konkrete godkjente planer og at materialer er innkjøpt.

I henhold til ovennevnte prinsipper er det nedskrevet gjenanskaffelsesverdi som skal benyttes ved verdifastsetting, inkludert de fradragene som er beskrevet. Til dette arbeidet kan Håndbok for driftsplanlegging benyttes eller et dataprogram som går ut på å gi en *kalkulasjon* av objektet.

Fylkesmannen kan i spesielle tilfeller rekvirere ekstern taksering. Fylkesmannen skal søke SLF om godkjenning til å benytte slike tjenester. Ved bruk av eksterne takserere bør det gis en grundig innføring i regelverket og de prinsippene for verdifastsetting som gjelder etter denne forskriften.

Bygningsmessige endringer som følge av saneringsplanen skal utføres etter byggeforskriftens krav.

II. Maskiner og større redskaper med videre

Gjenanskaffelsesverdien på maskiner og større redskaper som er pålagt destruert dokumenteres av søker. Dokumentasjon fra maskinforretning el.l. kan legges til grunn. Søker må oppgi alder/årsmodell og ev. merke/type på redskap og maskiner.

Gjenanskaffelsesverdien kan være nypris eller en bruktpriis i markedet, og Fylkesmannen må i begge tilfeller vurdere fratrekk for slit og elde etter grunnprinsippet gjengitt ovenfor.

III. Mindre redskaper og løsøre

Søker bør sette opp en oversikt over antatt nypris på mindre redskaper og løsøre som er omfattet av pålegget. Mindre redskaper og løsøre er for eksempel trillebår og håndredskaper. Nypris på tilsvarende produkt minus et standardisert fratrekk på 25% erstattes. Dersom Fylkesmannen finner det nødvendig, må søkeren oppgi alder og ev. merke/type på de mindre redskaper og løsøre som søkes erstattet.

IV. Før, handelsgjødsel, materiell m.v.

Før, handelsgjødsel, materiell m.v. som normalt forbrukes i løpet av et år og som kan anses som forbruksvarer, erstattes med dokumentert innkjøpspris på påleggstidspunktet. Søkeren dokumenterer opplysningene.

Forbruksmateriell av lengre varighet enn ett år, f.eks potetkasser eller rister i fjøset, erstattes ut fra forventet levetid og ut fra forventet gjenlevende levetid på påleggstidspunktet.

Søkeren må signere alle pris-og kostnadsoppgaver, ettersom disse inngår som del av erstatningssøknadene.

§ 6 nr 3. NØDVENDIGE UTLEGG TIL GJENNOMFØRING AV PÅLAGTE TILTAK

Pålegg med saneringsplan eller lignende er grunnlaget for å fastsette erstatning. Fylkesmannen skal vurdere hva som har vært nødvendige utlegg for å gjennomføre pålagte tiltak og fastsette erstatning, etter dokumentasjon fra søker. Innkjøp av større maskiner og redskap for gjennomføring av saneringstiltakene erstattes ikke. Eventuell standardheving ved større bygningsmessige tiltak kommer til fratrukk og fastsettes skjønnsmessig av Fylkesmannen, se også under § 6 nr. 2.

Pålagte tiltak i driftsbygninger og på utearealer kan være vasking, desinfisering, fjerning av løs murpuss, maling, innkledning av vegger, fjerning av øverste jordlag etc. Slike tiltak dokumenteres ved faktura for innkjøpt materiell, lister over brukers eget arbeid etc.

Bruk av egne maskiner (f. eks. traktor med redskap, truck) erstattes med kr 100,- per time. Kostnader ved leie av annet utstyr (f.eks. gravemaskin) kan erstattes etter dokumentasjon.

Drift av høytrykksvasker erstattes med kr 10,- per driftstime. Kostnader ved innkjøp av høytrykksvasker dekkes ikke.

Arbeidsutgifter dokumenteres med spesifiserte timelister og timepris eller baseres på normer gitt av Statens landbruksforvaltning, se nedenfor. Ved pålegg etter planteskadegjørere er det kun arbeidsutgifter knyttet til destruksjon av egenproduserte planter som erstattes.

Brukeren skal som hovedregel utføre arbeidet med egen arbeidskraft eller velge rimeligste alternativ mht til bruk av leid arbeidskraft. Søkeren bør så langt det er mulig være arbeidsgiver for det arbeidet som anses nødvendig å leie inn av ekstern arbeidskraft. Arbeid innleid fra andre foretak erstattes etter dokumentasjon. Erstatning gis eksklusiv merverdiavgift.

Statens landbruksforvaltning har gitt normer for tidsforbruket ved vask og desinfeksjon av potetkasser og lagerrom for potet. Tidsforbruk for vask og desinfeksjon er 20-25 min per kasse avhengig av størrelsen på kassene og 10 min per m² lager.

Arbeid utført av søker erstattes etter lønnstrinn 40 i Statens lønnsregulativ, tabell C (kr 167,20 per time, pr 1. mai 2008). Satsen inkluderer feriepengene.

Arbeid der søker er arbeidsgiver erstattes etter maksimalt kr lønnstrinn 40. Satsen omfatter arbeidsgiveravgift i tillegg til feriepengene.

Faktura for transport og destruksjon sendes til dyreeier som kan søke erstatning for utgiftene i sin erstatningssøknad

Arbeid med egen søknad og søkerens deltakelse under kontroll og prøvetaking med Mattilsynet erstattes ikke.

Ved bekjempelse av skrapesyke NOR 98 kan dyreeier søke om erstatning for utgifter til pålagt blodprøvetaking, herunder eget arbeid. Det kan gis erstatning for utgiftene forbundet med det antall blodprøver som må tas for å rekruttere like mange småfe som ble pålagt avlivet.

Utgifter med pålagt tinglysing av restriksjoner på egen eiendom erstattes.

Fra kapittel 3 i forskriften, om erstatninger etter § 31 i Matloven.

§ 7 Omlegging til annen produksjon

Dersom hele arealet virksomheten disponerer er karantenelagt på grunn av planteskadegjørere i minst 10 år og det foreligger strenge restriksjoner i driftsopplegget, kan det gis støtte på 1000 kroner per dekar til omlegging til annen produksjon.

Totalforbud mot dyrking av vertplanter på arealet er eksempel på strenge restriksjoner som kan gi rett til erstatning etter denne paragrafen.

Det kan gis omleggingsstøtte for areal som er benyttet til dyrking av veksten som er omfattet av pålegget, for eksempel potetarealet ved funn av kvit potetcystenematode. Det gis erstatning til det antall dekar på foretaket som vanligvis blir benyttet til potetdyrking. Arealet det gis omleggingsstøtte for er normalt gjennomsnittsareal for produksjonen de siste 3- 5 år. Fylkesmannen kan legge areal i skadeåret til grunn når gjennomsnittsarealet ikke er representativt.

§ 8 Erstatning etter frivillig nedslakting av sauebesetninger

Virksomhet som får vedtak om restriksjoner mot sending av sauebesetning på fellesbeite på grunn av skrapesyke eller mædi-/visnaviruset, har rett til erstatning dersom det velger å slakte ned hele besetningen innen 6 måneder etter at slike restriksjoner er vedtatt. Det er et vilkår for rett til erstatning etter denne paragrafen at generelle saneringstiltak fastsatt av Mattilsynet blir gjennomført.

Følgende tapsposter dekkes:

1. Sau erstattes etter standardiserte satser fastsatt i § 20. Virksomheter som får restriksjoner i perioden 1. oktober til og med 31. desember, slakter ned besetningen innen

31. desember, og som ikke leverer sau/ lam påfølgende sesong gis et tillegg til standard erstatningssatser på 800 kroner per sau over 1 år.

2. Dersom Mattilsynet vurderer utskifting av innredning for sau, utbedring av areal rundt gjødselport og inngangsparti som nødvendig for å oppnå fullgod rengjøring, kan det gis erstatning for utskifting av dette. Erstatningen er begrenset til 40 % av kostnaden etter kostnadsoverslag godkjent av fylkesmannen, avgrenset til kr 340 pr. sau som er eldre enn 1 år per 1. januar.

Generelle saneringstiltak som nevnt i § 8, 1. ledd, kan være tømning av gjødselkjeller, rengjøring og desinfisering. Slike tiltak er ikke erstatningsberettiget. Ut over gjennomføring av nedslakting og pålagte saneringstiltak, som er pålagt dersom foretaket velger å slakte ned besetningen for at restriksjon skal falle bort, er det ingen vilkår for bruk av midlene. Søker må legge fram følgende dokumentasjon fra Mattilsynet: erklæring med nevnte restriksjoner/diagnose, oppgave over dyr og attestasjon på at tiltakene er tilfredsstillende gjennomført.

Avregningsoppgave fra slakteriet legges fram som dokumentasjon på slaktedato og antall slaktedy. Utbetalt slakteoppgjør trekkes fra i erstatningsberegningen, jf § 4.

§ 8 annet ledd nr. 2

Dette punktet gjelder i de tilfeller Mattilsynet har vurdert tiltak som beskrevet i § 8 annet ledd nr.2, dvs tiltak som kommer i tillegg til de generelle saneringstiltakene nevnt i paragrafens første ledd. Søker må i disse tilfeller dokumentere at Mattilsynet har ansett utbedring og utskifting nødvendig. Grunnlaget for erstatningsberegningen er søkers kostnadsoverslag, som må være godkjent av fylkesmannen. Søker må legge fram dokumentasjon over de faktiske utgifter til tiltakene og erklæring fra Mattilsynet om at tiltakene er gjennomført.

§ 9 Erstatning for tap i en pålagt oppholdsperiode

Virksomhet som har fått pålegg om avliving av husdyr med hjemmel i matloven § 23 eller som frivillig har slaktet ned dyr, og som har fått pålagt en oppholdsperiode ut over 12 måneder før det kan startes med samme drift på eiendommen med hjemmel i matloven § 23, kan gis en viss erstatning for tapte produksjonstilskudd i oppholdsperioden. Det er et vilkår for erstatning etter denne paragraf at søker etablerer tilsvarende drift etter oppholdsperioden.

Erstatning beregnes på grunnlag av de satser for produksjonstilskudd som gjelder på påleggstidspunktet fratrukket 10 %.

Det gis ikke erstatning for slike tap i mer enn tre år etter at pålegg som nevnt i første ledd ble gitt. Det gis ikke erstatning for tapt tilskudd etter at virksomheten har startet opp drift etter en oppholdsperiode.

Fylkesmannen beregner erstatningen på grunnlag av satsene for areal- og kulturlandskapstilskudd, husdyrtilskudd og tilskudd til dyr på utmarksbeite på påleggstidspunktet. Dyretallet ved siste registreringspunkt før nedslakting legges til grunn.

Erstatningen beregnes for den delen av den pålagte oppholdsperioden som går utover vanlig dekningsperiode for avbruddsforsikring på 12 måneder og maksimalt fram til oppholdsperioden er utløpt, oppad begrenset til tre år etter at pålegget ble gitt.

Det gjøres et standardisert fratrekk på 10 % for sparte kostnader i oppholdsperioden. Erstatningen utbetales som et engangsbeløp, etter at Mattilsynet har bekreftet at pålagte saneringstiltak er gjennomført. Det er et vilkår for erstatning at virksomheten starter opp igjen med tilsvarende drift.

§ 10 Erstatning for flytterestriksjoner på bier

Virksomhet som driver med honningproduksjon og som har fått vedtak om flytterestriksjoner på produksjonskuber, har rett til erstatning når dette fører til svikt i honningproduksjon.

For svikt i honningproduksjonen kan det gis erstatning når det oppstår svikt i honningmengde i forhold til gjennomsnittsproduksjonen i kilo per produksjonskube. Erstatningsutmålingen baseres på dokumentert produksjon og pris.

Erstatning skal beregnes etter de samme retningslinjer for tapsberegning som i Forskrift om erstatning for klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon. Se rundskriv nr SLF 26/2008 for nærmere opplysninger om beregningen.

Samlet honningproduksjon legges til grunn for erstatningsberegningen. Beregningsgrunnlaget er forskjellen i kg honning per kube for gjennomsnittsproduksjonen, fratrukket egenandel på 20 prosent, og produksjon i kg per kube i skadeåret. Differansen multipliseres med erstatningssatsen (kr per kilo honning) og antall produksjonskuber i skadeåret.

Produksjonskuber er kuber hvor det produseres honning gjennom hoveddelen av gjeldende produksjonssesong.

Gjennomsnittsproduksjon er gjennomsnittlig dokumentert honningproduksjon i kg per produksjonskube for de siste tre årene før skadeåret. Dersom det er innvilget erstatning for svikt i honningproduksjon på foretaket i ett eller flere av årene i denne perioden, skal de tre siste årene uten innvilget erstatning for svikt i honningproduksjonen eller erstatning for flytterestriksjoner på bier benyttes i beregningen. Udokumentert honningproduksjon skal ikke inngå i beregning av gjennomsnittsproduksjon.

§ 11 Erstatning for nedfôringskostnader m.v. som følge av radioaktivitet

Virksomhet som eier besetning hvor nedfôring er pålagt på grunn av radioaktivitet i storfe og småfe har rett til erstatning for økte utgifter som følge av nedfôringen etter standardiserte satser, jf §§ 24 og 25.

Dyr som krepere under pålagt nedfôring eller må nødslaktes i perioden erstattes etter standardiserte satser, jf §§ 20 og 22. Veterinær eller kommune må skriftlig bekrefte at dyret har krepert i nedfôringsperioden.

Dersom slakt ikke blir godkjent til menneskemat, gis det erstatning for dyret etter standardiserte satser, jf §§ 20 og 22.

Erstatning gis kun for nedfôring av de dyrene som skal slaktes og gis for den nedfôringsperioden som er fastsatt av Mattilsynet for det enkelte beitelag eller den enkelte besetning. Det er et vilkår for rett til erstatning etter denne paragrafen at virksomheten har fulgt en godkjent nedfôringsplan og har meldt dyrene inn til slakting senest en uke etter at nedfôringsperioden er slutt.

Ku- eller geitmelk som ikke blir godkjent brukt til menneskemat i lokal foredling erstattes ut fra verdien av det ferdige produktet fratrukket sparte produksjonskostnader. Ku- eller geitmelk som leveres av dyreeier til lokal foredling erstattes med oppgjørpris fra foredler. Fra erstatningen trekkes verdien av melken dersom den er eller kunne vært levert til et meieri.

Det er et vilkår for rett til erstatning etter denne paragrafen at virksomheten har fulgt godkjent nedfôringsplan.

A. Erstatning for nedfôringskostnader (Ordinær fôr kompensasjon)

Det utbetales erstatning for den nedfôringsstid (antall dager) som er pålagt av Mattilsynet for den aktuelle sone eller virksomhet. Erstatning for økte utgifter som følge av nedfôring gis etter standardiserte satser - forskriftens § 24.

Det skal bare unntaksvis gis erstatning for tidsrommet mellom sanking og måling. Slik erstatning gis bare dersom tidspunktet for sanking uttrykkelig er dokumentert fra landbruksforvaltningen i kommunen (attest fra kommunen skal følge søknadsskjemaet) og det pga. manglende kapasitet hos Mattilsynet ikke har vært mulig å gjennomføre målingene i tilknytning til sanking. Dersom målingen skjer innenfor et tidsrom av 4 dager etter sanking, skal det ikke gis erstatning for denne perioden.

Økt sats fra 8. nedfôringsuke skal bl.a. dekke all nedsatt klassifisering på grunn av utsatt slakting, inkludert brunstsmak (lukt) i kjøttet.

Innmelding av slaktedyr som har stått på nedfôring skal skje i så god tid at dyra normalt skal kunne slaktes umiddelbart etter nedfôringsstidas utløp. Dyreeier bør melde inn dyra så raskt som mulig etter at dato for avsluttet nedfôring er fastsatt og senest en uke etter avsluttet nedfôring.

Det gis kun erstatning for dyr som er innmeldt til slakting senest en uke etter at pålagt nedfôringsperiode er avsluttet.

Erstatning kan gis for nedfôring i perioden 15. august - 15. november. Dersom det er gitt pålegg om så lang nedfôringsperiode for besetningen at det selv ved tidlig sanking ikke har vært mulig å få dyrene under tiltaksgrensen før 15. november, kan det likevel gis erstatning selv om dyra leveres etter 15. november. Erstatning for nedfôringskostnader etter 15. november gis bare til de besetninger som har startet nedfôringen før 24. september, og hvor starttidspunktet er godkjent av landbruksforvaltningen i kommunen.

Dersom Mattilsynet omklassifiserer en tiltakssone til frisone, vil de bestemmelser som gjelder for frisone bli gjort gjeldende. I slike tilfeller gis det erstatning for nedfôring bare dersom soneendringen skjer etter 20. september.

Det gis ikke erstatning for nedfôring av storfe som blir slaktet før de er 2 måneder gamle, med unntak av nødslakt der slaktet ikke blir godkjent på grunn av høyt innhold av radioaktive stoffer.

B. Erstatning for dyr som kreperer under pålagt nedfôring eller må nødslaktes i perioden

Dyr som kreperer under pålagt nedfôring eller må nødslaktes i perioden erstattes etter standardiserte satser, jf §§ 20 og 22.

I søknad om erstatning må det vedlegges dokumentasjon fra veterinær eller landbruksforvaltningen i kommunen på at dyret er krepert under nedfôring samt for vekt av kadaveret.

Bekreftelse fra kommunen på at pålagt nedfôringsopplegg er fulgt skal også vedlegges søknaden.

C. Erstatning for slakt som ikke blir godkjent til menneskemat

Dersom storfe eller småfe avlives som nødslakt i nedfôringsperioden eller under sikringsfôring og kjøttet ikke blir godkjent til menneskemat pga. radioaktivt innhold, vil brukere i tiltakssoner og sikringssoner få erstattet dyrets verdi etter standardiserte satser, jf §§ 20 og 22. Det samme gjelder i tiltakssoner også for nødslakt utenom nedfôringsperioden.

Det gis ikke erstatning for avlsværer og søyer som slaktes etter endt paringssesong, og der slaktet blir kassert pga. for høyt radioaktivt innhold.

Dersom det ikke er dokumentert at anbefalte fôrplaner er fulgt, gis det ikke erstatning for slakt av storfe og småfe med så høyt innhold av radioaktive stoffer at kjøttet ikke kan nyttes til menneskemat.

D. Erstatning for kassert ku-og geitmelk

Fylkesmannen foretar erstatningsberegningen. Erstatning for antall liter melk som må kasseres fastsettes med utgangspunkt i verdien av det antall kg melkeprodukter som ikke kunne produseres eller ble kassert, og det skal trekkes for sparte produksjonskostnader. Det skal undersøkes om melka kunne vært levert til meieriet, og verdien av melka levert på meieriet skal i tilfelle trekkes i fra erstatningen. Differansen mellom verdien av melka brukt til lokal foredling og oppgjør fra meieriet, erstattes. Dersom melka ikke omfattes av mottakplikten og som en følge av dette ikke kan leveres til ordinært meieri, beregnes erstatningen fullt ut, uten fradrag for pris til meieri.

Søknad om erstatning skal komme fra den enkelte dyreeier med søknad om erstatning for det antall liter kassert melk som er produsert av egen besetning.

Lokal foredling av melk defineres som framstilling av melkeprodukter for salg der produksjonen foregår på eller i nærheten av produksjonsforetakets eiendom, eventuelt

samarbeidende foretaks eiendom. Fremstillingen av foredla produkter skal være basert på melk produsert innenfor foretaket sin kvote eller melk fritatt fra overproduksjonsavgift jf forskrift 24. juni 2003 nr 777 om fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk.

Ved beregning av verdien på melkeprodukter som ikke kan produseres kan det være aktuelt å ta hensyn til størrelsen på produksjonen: For foretak med et foredlingsomfang som kommer over minstegrensen for prisutjevningsordningen, skal det justeres for avgifter og tilskudd i prisutjevningsordningen for melk. Fylkesmannen kan ta kontakt med SLF for å få en oversikt over det til enhver tid gjeldene regelverk på dette området.

§ 12 Melding om nedfôring

Den som søker om erstatning etter § 11, må få godkjent nedfôringsplan og startdato for nedfôring av kommunen før nedfôring iverksettes.

Landbruksforvaltningen i kommunen skal ha melding om, og godkjenne startdato for nedfôring. Dokumentasjon for starttidspunkt for nedfôring skal vedlegges søknaden.

Landbruksforvaltningen i kommunen gir veiledning om fôring, setter opp planer og kontrollerer at fôrplanene blir fulgt. Blir anbefalte fôrplaner ikke fulgt, gis det ikke erstatning for nedfôring.

Kommunene sender oversikt over nedfôringsplaner med startdato til Fylkesmannen.

§ 13 Søknad og utbetaling

Søknad om erstatning etter §§ 6 - 11 skal fremsettes på skjema fastsatt av Statens landbruksforvaltning og sendes fylkesmannen. Kopi av offentlig pålegg eller restriksjon, bekreftelse på at hele eller deler av pålegget eller restriksjonen er gjennomført, dokumentasjon over tap og annen nødvendig dokumentasjon skal vedlegges søknaden.

Søknadsfristen er 6 måneder etter at pålagte eller frivillige tiltak er gjennomført. Krav på erstatning kan ikke overdras eller pantsettes.

Søknad etter denne forskriften skjer på skjema SLF-278, bortsett fra ved søknad om erstatning i forbindelse med radioaktivitet, jf §§ 11, 12 og 25, der søknadsskjema nr SLF-279 benyttes.

Søkeren skal legge frem dokumentasjon fra Mattilsynet på at pålegget eller restriksjonen er gjennomført før det kan fattes endelig vedtak om erstatning.

Dersom en søker har fått pålegg om omfattende sanering, kan det gis delutbetaling av erstatning. Stopper saneringsarbeidet før dette er fullført, regnes dette som brudd på kravet om gjennomføring av Mattilsynets pålegg. Ettersom gjennomføring av pålegg er et vilkår for rett til erstatning, vil utbetalingen i slike tilfeller bli krevd tilbakebetalt ettersom søker da ikke vil ha rett til erstatning etter forskriften.

For erstatning etter § 7, omlegging til annen produksjon, gjennomfører Fylkesmannen stedlig kontroll på virksomheten for å sikre at omleggingen har funnet sted før utbetaling kan skje.

Forskrift, rundskriv og søknadsskjemaer er tilgjengelig på hjemmesidene til SLF. Søkere som ikke har tilgang til internett kan henvende seg til landbruksforvaltningen i kommunen eller Fylkesmannen

§ 14 Administrasjon, klage og dispensasjon

Vedtak om erstatning fattes av fylkesmannen. Det kan fattes vedtak om delutbetaling etter dokumenterte utgifter eller tap.

Vedtak fattet av fylkesmannen kan påklages til Statens landbruksforvaltning.

Statens landbruksforvaltning kan dispensere fra forskriften når særlige grunner tilsier det.

Statens landbruksforvaltning kan gi utfyllende bestemmelser til forskriften.

Delutbetaling er utbetaling på bakgrunn av dokumenterte påløpte kostnader. Utbetaling av eventuelt forskudd, som skal dekke forestående kostnader, kan skje etter dispensasjon når særlige grunner foreligger.

Når det foreligger særlige grunner, kan det gis dispensasjon for kravet om å starte opp med tilsvarende drift under § 9 Erstatning for tap i en pålagt oppholdsperiode.

Dispensasjonssøknader skal komme fra de som ordninger retter seg mot, dvs. fra virksomheten eller fra organisasjoner eller lignende som representerer virksomheten.

§ 15 Opplysningsplikt og kontroll

Fylkesmannen og Statens landbruksforvaltning kan kreve de opplysninger og den dokumentasjon, herunder regnskapsmateriale, forretningspapirer og lignende dokumenter, som er nødvendig for å behandle søknader, utøve kontroll og forvalte ordningene på en tilfredsstillende måte. Det kan kreves at opplysningene bekreftes av revisor.

Kommunen, fylkesmannen og Statens landbruksforvaltning fører kontroll med at bestemmelsene i denne forskriften blir overholdt, og kan herunder foreta stedlig kontroll hos den som søker erstatning. Virksomheten plikter å yte bistand ved slik kontroll.

En forutsetning for å få erstatning er at påleggene følges opp. Kommunen kan gjennomføre stedlig kontroll og vil kunne legge til rette for en effektiv saksbehandling ved hjelp av informasjon til søkeren. Dette vil kunne hindre misforståelser og legge til rette for en rask og ryddig saksbehandling.

Fylkesmannen har ansvaret for å informere/veilede søkeren etter at det er gitt offentlig pålegg. I dette arbeidet kan kommunen trekkes inn.

Alle ledd i forvaltningen kan med henvisning til forskriften kreve opplysninger som må anses nødvendig for å fatte vedtak i den framsatte søknad, dispensasjon eller klage.

§ 16 Tilbakebetaling og motregning

Dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av erstatningen, herunder plikten til å gjennomføre offentlig pålegg eller restriksjoner, kan utbetalt erstatning kreves tilbakebetalt. Tilsvarende gjelder ved vedtak om avkorting etter § 17.

Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet.

Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling mv. Der mottakeren ikke var i aktsom god tro om utbetalingen, kan renter kreves fra det tidspunkt tilbakebetalingskravet er kommet fram til virksomheten. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av den urettmessige erstatningen.

Dersom vilkårene i forskriften ikke blir fulgt kan erstatning kreves tilbake. Et eksempel på dette er hvor søker har fått delutbetaling og ikke gjennomført tiltak i henhold til saneringsplanen. Stopper saneringsarbeidet før dette er fullført, regnes dette som brudd på kravet om gjennomføring av vedtaket. Ettersom gjennomføring av vedtak er et vilkår for rett til erstatning, vil hele delutbetalingen derfor bli krevd tilbakebetalt ettersom søker da ikke vil ha rett til erstatning etter forskriften.

§ 17 Avkorting ved feilopplysning

Dersom den erstatningsberettigede uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av erstatningen, kan erstatningen avkortes.

§§ 19-23

NILF har utarbeidet et notat som er grunnlaget for de elementer og prinsipper som ligger til grunn for de standardiserte satsene. Notatet er å finne på hjemmesidene til SLF. Det er utarbeidet satser for følgende dyreslag: Storfè, småfè, fjørfè og gris.

Ved fastsettelse av riktig sone for en virksomhet, er det den geografiske beliggenheten til virksomhetens driftssenter som er avgjørende. Denne soneinndelingen finnes i FOR 1998-09-29 nr. 986, Forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon.

§ 24 Standardsatser for nedfôring på grunn av radioaktivitet

Satsen for nedfôring av radioaktivitet i småfe er 5 kroner per dyr per dag. Fra og med 8. nedfôringsuke er satsen 7 kroner per dyr per dag. Det gis ikke erstatning for den første uken etter at småfe er satt på nedfôring.

Satsen for nedfôring av radioaktivitet i storfe er 8 kroner per dyr per dag

§ 25 Tapt arbeidsfortjeneste ved måling av dyr

Tapt arbeidsfortjeneste og lignende i forbindelse med ekstraordinær samling eller nødvendig transport i forbindelse med besetningsmåling kompenseres med en fast sats på kr. 100 pr. målt dyr.

Det kan gis erstatning ved følgende forhold:

1. Beitelag som gjennomfører samling av dyr i forbindelse med måling av radioaktivitet, kan få en viss kompensasjon for arbeid og kostnader knyttet til dette. Det gis kun kompensasjon for utgifter dersom dyrene må samles utenom vanlig samling.
2. Dersom det er bestemt at det skal måles på besetningsnivå i et område, får brukeren også kompensasjon dersom han transporterer dyrene til en felles måleplass.

Dersom ett eller begge av forholdene over er oppfylt, kan det gis erstatning for utgifter til arbeid og andre kostnader knyttet til samling av dyr etter en fast sats på kr 100 pr målt dyr.

Ved flere målinger av samme besetning kan det bare utbetales erstatning for tapt arbeidsfortjeneste etter første gang det måles.

Med hilsen
for Statens landbruksforvaltning

Aud Børset
direktør

Gunn Eide
seksjonssjef